

Krajský odbor pasov a viz
K o š i c e

Číslo : PC-0059/01-1974

PRÍSNE TAJNÉ

Výtlačok č. 9

Počet listov 9

OPERATÍVNA PORADA NÁČELNÍKA KS ZNB KOŠTICE

K bodu : Správa o cestách čs. občanov do cudziny,
trvalom vysťahovaní a vízových cudzincoch,
ktorí navštívili Vsl. kraj v roku 1974.

Predkladá sa na základe
plánu operatívnych porád
náč. KS ZNB na I. polrok

Prílohy:

Tabuľka emigrovaných
osôb

Predkladá :

Náčelník krajského odboru
pasov a viz Košice
pplk. Jozef DANIŠ

K jednaniu prizvať :

plk. Jána HAŠČÁKA
náčelníka Správy ŠtB

pplk. Mikuláša LAZORČÁKA
náč. I. odberu S-ŠtB

pplk. Jána LEGIŇA
náč. II. odberu S-ŠtB

21/1980

Útvary pasov a víz Vsl. kraja v roku 1974 vykonávali svoju činnosť v oblasti zahraničného cestovného ruchu v súlade s uznesením vlády č. 271/72, ako i ďalšími internými pokynmi SPV FMV, ktorých základom a hlavným obsahom je ďalší rozvoj vzájomných cestovných stykov, najmä so socialistickými štátmi. V organizovanej a neorganizovanej turistike bolo postupované podľa platných zmluvných úprav socialistických štátov, s cieľom neustále prehĺbovať vzájomné priateľské vzťahy.

Pri vybavovaní žiadostí o cesty do kapitalistických štátov, orgány pasov a víz naďalej vychádzali z regulačných opatrení vlády, ktoré sú zakotvené v uznesení vlády č. 266/69, 45/70, ako i v rozkaze FMV č. 56/73, účelom ktorých je uplatňovať bezpečnostné a politicko-ideové hľadiská pri stykoch našich občanov s kapitalistickou cudzinou. S prihliadnutím na niektoré špecifické problémy spojené s návštevou Juhoslávie sa uvedené regulačné opatrenia vlády vzťahujú aj na cesty čs. občanov do Juhoslávie.

Práca orgánov pasov a víz v roku 1974 bola plánovaná, organizovaná a riadená tak, aby v praxi boli dodržiavané nielen uznesenia vlády, ale aj ostatné právne normy, ako i interné pokyny SPV FMV s cieľom dosiahnuť čo najlepších pracovných výsledkov na všetkých úsekoch našej činnosti. Po vyhodnotení práce KO PV je možno konštatovať, že plánované úlohy boli v podstate splnené. V porovnaní s rokom 1973 bolo zaznamenané ďalšie zlepšenie i keď niektoré dielčie nedostatky naďalej pretrvávajú.

Úsek pasovej agendy :

Orgány pasov a víz Vsl. kraja v čase od 1.1.1974 do 31.12. 1974 prijali celkom 153.062 žiadostí o vydanie cestovného dokladu, čo je oproti roku 1973 viac o 21.000 žiadostí. Z tohoto počtu :

- do socialistických štátov 144.800 žiadostí
- do kapit. štátov a Juhoslávie 8.262 žiadostí

Pokiaľ ide o kapitalistické štáty a Juhosláviu možno konštatovať, že najväčší záujem sa sústredil o cesty do : Juhoslávie, kde vycestovalo 5.173 osôb, NSR 580, Rakúsko 478, Taliansko 430, USA 317 a Francúzsko 252 osôb.

V súvislosti s cestami do kapitalistických štátov a Juhoslávie, je treba uviesť, že orgány pasov a víz, ako aj útvary ŠtB a VB venovali žiadateľom o cesty zvýšenú pozornosť. Vykonávali opatrenia, ktoré sú zakotvené v RMV č. 56/73. U osôb, kde sa nedalo vylúčiť podozrenie že by cestu do zahraničia zneužili k emigrácii, boli vykonané bezpečnostné previerky a cieľom zabránenia emigrácie. Ku koncu roka bolo vykonaných celkom 3.813 bezpečnostných previerok. Z tohoto počtu :

- útvarmi ŠtB	1.577
- útvarmi VB	1.776
- útvarmi pasov a víz	460

Okrem toho boli organizované obranné pohovory pracovníkmi pasov a víz u kategórii osôb, ktoré by mohli predstavovať záujem nepriateľských centier a organizácii v zahraničí. Za rok 1974 bolo vykonaných celkom 677 pohovorov.

Výsledkom týchto opatrení / najmä bezpečnostných previerok / je skutočnosť, že v rámci kraja bolo vydaných útvarmi pasov a víz celkom 837 rozhodnutí. Z tohoto počtu :

- zamietnutých žiadostí o cestu	673
- odnatých cestovných dokladov	300

Proti rozhodnutiu v I. stupni bolo podaných 290 odvolaní. V rámci autoremeduri bolo riešených 38 prípadov, vyhovené v II. stupni 14 prípadov, potvrdenie rozhodnutia v II. stupni 238 prípadov.

Napriek uvádzaným opatreniam vyskytli sa aj toho roku prípady emigrácie. Podľa doterajšieho zistenia cesty do kapitalistických štátov a Juhoslávie zneužilo 27 osôb. / Viď tabuľka č. 1/. Stav emigrovaných osôb je nepriaznivý

nielen čo do množstva, ale najmä z hľadiska toho, že 63 % z celkového počtu tvoria ľudia v produktívnom veku / 25 - 35 roční / a 50 % vysokokvalifikované kádre, ako sú technici, inžinieri a lekári. V tejto súvislosti je treba uviesť, že i keď je celoštátna tendencia cesty do Juhoslávie posudzovať benevolentnejšie ako do kapitalistických štátov, ukazuje sa, že nebezpečie emigrácie z Juhoslávie naďalej trvá a podľa našej štatistiky, práve z Juhoslávie vyemigrovalo najviac osôb. / 40 % z celkového stavu /.

Vykonaný rozbor ukazuje, že v roku 1975 bude treba ešte viac pozornosti venovať pri rozhodovaní o žiadostiach do kapitalistických štátov a Juhoslávie, najmä u mladých ľudí, u technicko-inžinierskych kádrov, lekárov a pod. Túto úlohu nemožno podceňovať a preto KO PV ju pojalo aj do vykonávacieho plánu na rok 1975.

Pokiaľ ide o trvalé vystahovanie čs. občanov do cudziny, je stav za rok 1974 nasledovný :

V čase od 1.1.1974 do 31.12.1974 o trvalé vystahovanie do zahraničia požiadalo celkom 164 občanov.
 K 31.12.1974 bolo kladne vybavených 114 žiadostí.
 Z tohoto počtu :

- do socialistických štátov 46 prípadov
- do kapitalistických štátov 68 prípadov

Trvalé vystahovanie do kapitalistických štátov sa najviac sústredilo na USA 14, NSR 13, Taliansko 8, Švajčiarsko 6. Vystahovanie našich občanov do cudziny je 85 % motivované uzavretím manželstva s cudzincom. V ostatných prípadoch ide o žiadateľov, ktorí boli v dôchodku a zostali v ČSSR osamotení.

V agende trvalého vystahovania sa nevykytli problémy, ktoré by KO PV nebolo schopné riešiť.

Záverom možno konštatovať, že v priebehu roka 1974 sa na úseku povoľovania ciest čs. občanom do zahraničia nevykytli prípady hrubého porušenia právnych noriem upravujúcich túto agendu. Ani zo strany občanov v tomto smere neboli zaznamenané žiadne sťažnosti.

Cudzinecká agenda :

Vsl. kraj v roku 1974 navštívilo celkom 24.183
vízových cudzincov z kapitalistických štátov, čo je oproti
roku 1973 o 1.201 cudzincov viac.

Podľa úsclu ciest bola návštevnosť vízových cudzincov
nasledovná :

- turistika	18.047
- súkromné cesty	4.068
- služobné cesty	2.425

Najväčšia koncentrácia vízových cudzincov bola zaznamena-
ná v turistických oblastiach jednotlivých okresov. A to :

- Poprad	15.895
- Košice	3.963
- Prešov	1.157
- Spiš. Nová Ves	1.130

V ostatných okresoch Vsl. kraja sa počet prihlásených
vízových cudzincov pohybuje pod 1.000.

Z celkového počtu 24.180 prihlásených vízových cudzin-
cov bola najväčšia návštevnosť zaznamenaná z týchto kapita-
listických štátov :

- NSR	6.677
- USA	3.788
- Rakúsko	2.955
- Francúzsko	2.065
- Holandsko	1.766
- Švajčiarsko	706
- Švédsko	502

Zo záujmových - kategorizovaných vízových cudzincov
z hľadiska štátobezpečnostného navštívili Vsl. kraj v tomto
roku tieto kategórie cudzincov :

- polícia	19
- vojsko	7
- politickí pracovníci	1
- vládni úradníci	4
- diplomati	63
- novinári	77
- montéri, obch. zást. a účastníci sympózií	2.425

Pracovníci z cudzineckého úseku v rámci výkonu služby zamieravali sa predovšetkým nato, aby vízoví cudzinci splnili včas prihlasovaciu povinnosť / do 48 hodín / a povinnú minimálnu výmenu devízových prostriedkov v predpísanej výške, podľa vládneho nariadenia č. 111/70.

V záujme upevnenia cudzineckého režimu, pracovníci pasov a víz vykonávali podľa osobitného plánu kontroly hromadných ubytovacích zariadení, ako sú hotely, závodné ubytovne, internáty a autocampingy, ktoré boli zamerané na plnenie povinností ubytovateľov pri ubytovaní vízových cudzincov. V záujme dočasnej jednotnej praxe v týchto zariadeniach, boli tunajším KO PV vydané pokyny pre prihlasovanie cudzincov v hromadných ubytovacích zariadeniach, ktoré boli so zodpovednými pracovníkmi preškolené. Zistené nedostatky pri kontrolách boli riešené v zmysle dočasných pokynov, vydaných SPV FMV diferencovane podľa závažnosti prípadu. Závažnejšie nedostatky boli riešené po prekonzultovaní s orgánmi ŠtB postihom vo forme blokových pokút.

Pokiaľ ide o oblasť Vysokých Tatier, najmä Ždiar, kde sa v minulosti vyskytovali prípady, že súkromníci ubytovávali cudzincov bez kontroly, problém bol riešený za účasti orgánov ŠtB na MsNV Vys. Tatry. Predseda MsNV Vys. Tatry potvrdil, že pre nedostatok voľných kapacít, ministerstvo vnútorného obchodu SSR povolilo súkromníkom ubytovávať cudzincov zo socialistických štátov so súhlasom národného výboru. Ubytovanie je zabezpečované prostredníctvom ČEDOKU. Evidencia súkromných ubytovateľov je vedená na príslušnom národnom výbore. Prihlasovanie cudzincov zabezpečujú národné výbory a prihlasovacie lístky zasielajú denne na OO PV Poprad. Na základe týchto opatrení by sa už v praxi nemali vyskytovať prípady, žeby súkromníci ubytovávali aj cudzincov z kapitalistických štátov.

Po vyhodnotení situácie na úseku vízových cudzincov možno konštatovať, že v priebehu roka 1974 nedošlo k závažnejšiemu porušeniu našich zákonov a interných pokynov, pre ktoré by bolo nutné prikrôčiť k zákazu pobytu alebo vyhosteniu cudzincov.

Vyskytli sa len prípady nesplnenia ohlasovacej povinnosti v stanovenej lehote, ktoré boli riešené blokovou pokutou.

Súčinnosť s útvarmi KS ZNB :

Útvary pasov a víz v hodnotenom období pri výkone pasovej a cudzineckej agendy úzko spolupracovali so správou ŠtB a jednotlivými oddeleniami ŠtB v okresoch, až na niektoré výnimky / Michalovce /, kde vzťahy nie sú najlepšie, čo sa v konečnom dôsledku odráža negatívne na výsledkoch práce.

Všetky útvary pasov a víz v kraji rešpektovali operatívne požiadavky, ktoré orgány ŠtB a VB v priebehu roka uplatnili. Okrem toho plnili tiež úlohy vyplývajúce z rozkazu FMV č. 46/70 a 56/73, ktoré mimo iného ukladajú orgánom bezpečnosti, vrátane orgánov pasov a víz, využívať oficiálnych stykov s čs. občanmi cestujúcimi do kapitalistických štátov a vízovými cudzincami k získavaniu predoperatívnych poznatkov. Vyťažovaním čs. občanov a vízových cudzincov bolo v roku 1974 získaných celkom 310 poznatkov. Z tohoto počtu :

- po línií pasovej agendy 204 poznatkov
- k vízovým cudzincom 106 poznatkov

Získané predoperatívne poznatky boli písomnou formou ihneď odstupované orgánom ŠtB, resp. Oblastného odboru I. správy FMV k ďalším opatreniam. Niektoré poznatky podľa ich hodnoty možno charakterizovať takto :

- typovanie čs. občanov a vízových cudzincov, ktorí sa javili ako vhodné typy na využitie orgánmi rozviedky a kontrarozviedky,
- poznatky o kategorizovaných vízových cudzincoch, ktorí navštívili Vst. kraj a ktorí svojim postavením sú pre orgány rozviedky a kontrarozviedky zaujímaví,
- poznatky o zaujímavých stykoch cudzincov s čs. občanmi ako i stykoch štátnych príslušníkov NSR s príslušníkmi NDR na našom území,
- poznatky o návštevách vízových cudzincov takých miest a priestorov, ktoré sú z hľadiska utajovania chránené,

- poznatky o funkcionároch krajanových spolkov v USA a Kanade a ich činnosti,
- informatívne poznatky o čs. emigrantoch vzťahujúce sa k upresňovaniu emigrantskej bázy k činnosti a postaveniu emigrantov v zahraničí,
- poznatky o stykoch emigrantov s čs. občanmi na území tretieho štátu, spravidla socialistického,
- ostatné poznatky sú informatívneho charakteru.

⊗ Pracovníci pasov a víz okrem odovzdávania predoperatívnych poznatkov sú v dennom styku s orgánmi ŠtB, ktorí spracovávajú problematiku vyjazdov a vízových cudzincov. S cieľom dosiahnutia čo najlepších pracovných výsledkov berieme účasť tiež na sprostredkovaní kontaktov orgánom kontrarozviadky a rozviadky so záujmovými čs. občanmi a cudzincami pod prikrytím pracoviska pasov a víz. Všetky naše útvary poskytujú operatívnym pracovníkom kompletne materiály o osobách o ktoré majú záujem a umožňujú im tak získavať údaje potrebné pre ich ďalšiu činnosť.

Kladne možno hodnotiť tiež skutočnosť, že vedenie správy ŠtB v súčinnosti s KO PV vyriešilo súčinnosť vzťahov útvarov pasov a víz so ŠtB v súvislosti so zavedením nových žiadostí o vydanie cestovných dokladov k cestám do kapitalistických štátov. Prijaté opatrenia zodpovedajú zásadám, že nebude dochádzať k zbytočným prietahom pri vybavovaní žiadostí o cesty do zahraničia a plne sa zabezpečia i záujmy operatívnych orgánov.

Oproti minulosti možno konštatovať zlepšenie súčinnosti aj s útvarmi VB, najmä pokiaľ ide o vykonávanie bezpečnostných previerok. Veľmi dobre sa nám spolupracuje s OO VB Košice - Nové Mesto, OO VB Košice - Juh a OO VB Košice - Staré Mesto. Nie dost porozumenia nachádzame u orgánov VB v Poprade a niektorých ďalších. Zdá sa, že staré pohľady, že vykonávanie bezpečnostných previerok je záležitosťou len orgánov pasov a víz, sú už prekonané. Rozhodujúcou mierou k tomu prispel rozkaz FNV č. 56/73, ktorý v tomto smere ukladá konkrétne úlohy pri cestách našich občanov do cudziny tiež orgánom VB.

Napriek kladným pracovným výsledkom je treba konštatovať, že niektoré nedostatky u orgánov pasov a víz ešte stále pretrvávajú. Tieto spočívajú najmä v tom, že značná časť získaných predoperatívnych poznatkov nemá spravodajskú hodnotu. Príčiny sú v tom, že útvary pasov a víz nie sú vhodne umiestnené, čím sú sťažené možnosti vyťažovania osôb. Tento problém je známy a KO PV nemá možnosti jeho riešenia. Okrem toho ani kádrový stav útvarov pasov a víz nie je najlepší. V prevažnej väčšine ide o starších, chorých súdruhov, ktorí k tejto práci / získavaniu operatívnych poznatkov / nemajú už predpoklady. Zlepšenie môže nastať iba obmenou kádrov, ktorá v dohľadnej dobe neprichádza v úvahu.

Útvary pasov a víz na okresoch nedisponujú ani motorovými vozidlami a v prípade nutnej potreby im O-ŠtB, resp. O-VB nechcú tieto poskytnúť s odôvodnením, že k nim nepatria. Bolo by žiaduce rozhodnúť, ktorý útvar by mal motorové vozidlo poskytnúť. Súčasný stav nie je dobrý a má negatívny dopad na výkon služby.

Návrh na opatrenia :

- navrhujem, aby správa ŠtB zásady súčinnosti s útvarmi pasov a víz, ktoré boli dohodnuté v mesiaci decembri 1974, vypracovala písomne s tým, aby tieto boli zaslané O-ŠtB a OO PV v kraji.
- jedenkrát za polroka prehodnotiť súčinnosť vzťahy na úrovni náčelníkov odborov S-ŠtB a náčelníka KO PV.
- vyriešiť vzťahové otázky medzi náčelníkom OO PV a O-ŠtB Michalovce.

Náčelník KO PV :
M. Daniš
polk. Daniš

22

Prehľad emigrácie zo rok 1974

KO PV 00 PV	Emigrácia celkom	Z toho			Vek. zloženie						S t a t									Sec. zloženie							Druh cesty			
		Muži	Zeny	Deti do 15	do 18	18 - 25	25 - 35	35 - 45	45 - 60	Cyprus	Fínsko	Francia	Juhoslávia	Monako	Švédsko	Svajčiarsko	Taliansko	U S A	žiak - učen	vyuč. robot.	techník	úradník	učiteľka	lekár- inžinier	zam. obč. služieb	domáca	individ. tur.	tur. zájazd	na pozvanie	rekreácia ROH
Košice	16	8	8	6		3	11	2		1	1	9	1	2		2	1		2	2	4	1	3	3	2	1	13	1	1	1
Michalovce	4	1	3	1	1	1		2								3	1		2							3			1	
Poprad	3	2	1	1		2	1				1				2				1		1		1			3				
Prešov	4	2	2			4				1	1	2	1						1	2			1			1	3			
CELKOM :	27	13	14	8	1	4	17	3	2	1	1	11	1	2	2	5	2	2	3	7	1	3	7	1	13	20	4	2	1	

SK

22

www.upn.gov.sk

Vypracoval	Daví
Súhlasí	Daví
Opísal	Adri
Vypravil	Adri
Ulož.	počet listov 9

Rozúčtovanie
Vyhodnotenie v 9 vyhl.
o 9 listoch
vyhl. č. 1 - 8 sivi 44-7NB
vyhl. č. 9 - TV